

УДК 323.113(437.3)(=161.2):355.01(470:477)-054.73

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.30>

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД У ЧЕХІЇ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В 2014–2024 РОКАХ

Малацай Ірина,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: 0000-0002-5094-1082

У статті розглянуто багатовимірну діяльність українських громад у Чеській Республіці в контексті повномасштабної російсько-української війни, що розпочалася 24 лютого 2022 р. Першочергово увага зосереджується на ролі українських громадських об'єднань як чинників підтримки біженців, збереження української культури за кордоном, а також адвокації інтересів України в європейському суспільстві. Досліджено, як історичні традиції еміграції українців початку XX ст. стали підґрунтям для формування стійких діаспорних структур, здатних ефективно реагувати на сучасні виклики війни. Особливу увагу приділено діяльності Координаційної ради українських організацій у ЧР, заснованої у 2002 р., а також окремих громадських ініціатив, які виникли після повномасштабного вторгнення росії в Україну. Розглянуто форми допомоги, зокрема: гуманітарну, психологічну, правову підтримку, організацію масових акцій солідарності, культурно-освітніх заходів, а також збір коштів на потреби Збройних сил України. Підкреслено важливість міжсекторальної взаємодії між українськими громадськими організаціями, чеськими державними структурами та міжнародними організаціями. Наголошено на україноцентричному характері діяльності громад, що сприяє формуванню позитивного іміджу України в Європі. Водночас виокремлено проблеми, пов'язані з фінансовими труднощами, міжорганізаційною конкуренцією та інформаційною війною. Вивчення цих процесів не лише дає змогу зафіксувати важливі прояви солідарності та самоорганізації діаспори, а й поглиблює розуміння новітніх тенденцій у розвитку транскордонних мереж підтримки, що формуються в умовах глобальних криз. Стаття є спробою системного аналізу розвитку українських громад у Чеській Республіці в умовах війни та їх значення у формуванні культурної, соціальної й політичної підтримки України за кордоном.

Ключові слова: громадські організації, еміграція, українська діаспора, російсько-українська війна, Чехія, вимушені переселенці.

Malatsai Iryna. Activities of Ukrainian communities in the Czech Republic in support of Ukraine during the Russian-Ukrainian war in 2014–2024

The article examines the multidimensional activities of Ukrainian communities in the Czech Republic in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war that began on 24 February 2022. The primary focus is on the role of Ukrainian civil society organisations as factors in supporting refugees, preserving Ukrainian culture abroad, and advocating for Ukraine's interests in European society. It examines how the historical traditions of Ukrainian emigration in the early 20th century became the basis for the formation of stable diaspora structures capable of effectively responding to the modern challenges of war. Particular attention is paid to the activities of the Coordinating Council of Ukrainian Organisations in the Czech Republic, founded in 2002, as well as to individual public initiatives that emerged after Russia's full-scale invasion of Ukraine. The article examines various forms of assistance, including humanitarian, psychological and legal support, the organisation of mass solidarity actions and cultural and educational events, as well as fundraising for the needs of the Armed Forces of Ukraine. The article emphasises the importance of cross-sectoral cooperation between Ukrainian civil society organisations, Czech state structures and international organisations. It highlights the Ukraine-centric nature of the communities' activities, which contributes to the formation of a positive image of Ukraine in Europe. At the same time, problems related to financial difficulties, inter-organisational competition and information warfare are highlighted. Studying these processes not only allows us to record important manifestations of solidarity and self-organisation within the diaspora, but also deepens our understanding of the latest trends in the development of cross-border support networks that are forming in the context of global crises. The article is an attempt at a systematic analysis of the development of Ukrainian communities in the Czech Republic in the context of war and their significance in shaping cultural, social, and political support for Ukraine abroad.

Key words: civil society organisations, emigration, Ukrainian diaspora, Russian-Ukrainian war, Czech Republic, displaced persons.

Постановка проблеми. Повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 р. стало початком відліку нового етапу російсько-української війни. Активні військові дії стали причиною масового переселення українських громадян за кордон, змусили їх стати біженцями, які мали рятувати власні життя та своїх рідних. Однією з країн, яка всебічно з перших днів війни допомагала й сьогодні продовжує

підтримувати українських громадян за кордоном, є Чеська Республіка. Майже як і сто років тому, Чехія знову стала країною, що надала підтримку українцям, які змушені залишати свої домівки, рятуючи родини і дітей від російського «звільнення».

Постановка завдання. Метою статті є дослідження питання ролі та впливу українських громад у Чехії, їхньої діяльності на підтримку України та українців, які під час російсько-української війни 2014–2024 рр. опинилися в категорії осіб, що потребують захисту від російської військової агресії. Усвідомлення необхідності збереження демократичних цінностей як основи існування вільного суспільства пов'язано з проявами громадянської свідомості та відповідних дій. Діяльність українських громад у Чехії є сторінкою сучасної історії України, яка відображає настрої європейського суспільства та потребує нашої уваги. Стаття є однією з перших спроб проаналізувати та визначити головні напрями діяльності українських громад на підтримку України під час російсько-української війни.

Аналіз останніх публікацій та джерел. Дослідження процесу створення та діяльності українських громад у ХХ – на початку ХХІ ст. було й залишається одним з актуальних напрямів у контексті вивчення життя української діаспори за межами України. Багатовекторність проблеми діяльності українських громад в еміграції є полем досліджень для фахівців низки соціогуманітарних наук, таких як соціологія, історія, економіка, демографія та ін. Вивчення історії діяльності українських громад, їх згуртування в умовах сучасних викликів із метою вирішення проблем соціально-правового становища громадян України є беззаперечним підтвердженням потужної ініціативності, свідомої громадянської позиції української діаспори.

Попередньо дослідники акцентували увагу на діяльності українських громад стосовно саме трудової міграції, взаємодії українців та місцевого населення, адаптації новоприбулих українців, а також на самоорганізації в освітньо-культурній площині (вивчення мови, збереження національних традицій, проведення різноманітних культурних заходів) [1–4]. Вагомим компонентом у процесі вивчення становлення української діаспори за кордоном, у тому числі в Чехії, є праця В.П. Трощинського та А.А. Шевченка [5]. Аналізу історичних традицій та сьогодення українців у Чехії присвячено роботи С.М. Мотрук [6; 7], де авторка зазначає етапи еміграції українців до Чехії у різні історичні періоди та формування потужних діаспоральних центрів, указуючи на характерні особливості їхньої діяльності впродовж ХХ – на початку ХХІ ст. Причини збільшення українських мігрантів протягом 2014–2019 рр. та визначення своєрідності української громади в ЧР стали предметом дослідження М. Бачинської, яка наголошує на сталому збільшенні українських громадян-заробітчан, які, своєю чергою, сформували емігрантську громаду в Чехії й переважну частину якої становить молодь [8]. Вагомим джерелом дослідження питання історії діяльності українських громад є культурно-політичний місячник для українців у Чеській Республіці «Рогоһу», який був заснований у 1994 р. громадською організацією «Українська ініціатива в Чеській Республіці» та виходить за підтримки Міністерства культури Чехії. Видання інформує про українське життя в Чехії та Україні, містить чимало інтерв'ю, аналітичних матеріалів, які стосуються різноманітних напрямів суспільно-політичного міжнародного життя та культурні огляди.

Важливість питання взаємодії громад з українськими громадянами, які оселяються за кордоном, особливості створення нових організацій та їхня діяльність – саме цим питанням присвячено низку науково-практичних конференцій, організованих Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків із діаспорою (МІОК) у 2019 та 2021 рр. [9]. У листопаді 2024 р. відбувся симпозіум на тему: «Співпраця неурядових організацій із місцевими органами влади для адвокації питань українських воєнних мігрантів у країнах Вишеградської групи». На платформі, де були представлені знані фахівці, науковці, представники органів місцевої влади та громадських організацій, відбулося обговорення питань про важливість розуміння сучасних міграційних процесів, які особливо посилюються з початком російсько-української війни, адже масова вимушена міграція українців стала новим викликом не лише для України, а й для її сусідів – країн Вишеградської групи [10].

Виклад основного матеріалу. Дієва та всебічна допомога українцям від чеського громадянського суспільства була присутня від початку загострення російсько-українського протистояння, з 2014 р., після окупації Криму, коли кілька тисяч українців були змушені залишити свої домівки та емігрувати до країн Європи, у тому числі й до Чехії, де від початку 90-х років ХХ ст. сформувалася чисельна українська громада. Здебільшого це були українці, які після розпаду СРСР шукали можливостей власної реалізації та покращення свого життєвого рівня.

Згідно з переписом населення, на березень 2011 р. в ЧР мешкало близько 130 тис. українців. Перепис 2021 р. засвідчив, що 78 тис. осіб зазначили себе українцями, майже третина з яких мешкала в Празі. За даними обліку чеських державних органів, у 2021 р. дозвіл на працю у Чехії мали понад 180 тис. громадян України. Уже на початок 20-х років ХХІ ст. ЧР стала другою країною після Польщі в межах

Євросоюзу, де сформувалася найбільша українська громада. До початку повномасштабного вторгнення до ЧР для навчання або роботи приїжджало багато жителів колишніх пострадянських країн, і значну кількість серед яких становили громадяни України [11]. Згідно з інформацією МВС Чехії, станом на 30 червня 2024 р. в Чехії проживали 559 тис. 836 українців. Це 53% із загальної кількості іноземців у країні (1 млн 56 тис. 626 осіб). Із загальної кількості тимчасовий захист отримали 360 230 осіб, 360 560 – постійне проживання, 335 835 – тимчасове проживання [12].

Бажання не відчувати себе відірваними від домівки, збереження мовно-культурних традицій, потреба у спілкуванні, а також необхідність у взаємопідтримці та взаємодопомозі у розв'язанні різноманітних питань посприяли створенню українцями цілої низки громадських та культурних організацій. В умовах сьогодення, коли Україна продовжує боротися за свої незалежність і майбутнє, співпраця між владою та громадськими організаціями стала не просто корисною – вона стала прикладом справжнього державно-суспільного партнерства.

Відлік створення українських громадських об'єднань у сучасній історії припадає на початок двохтисячних років. Так, у 2002 р. кілька громадських об'єднань ініціювали створення спільної Координаційної ради українських організацій у Чехії, до якої увійшли: «Голос України», «Союз українців Богемії», «Українська європейська перспектива», «Асоціація української громади в ЧР», «Українська профспілка в ЧР», «Український народний дім у ЧР», «Рута», видання часопису «Український журнал», «Європейський конгрес українців», «Джерело», «Об'єднання українців та прихильників України», «Форум культур», «Українська ініціатива в ЧР», Товариство українців у Чехії «Берегиня», «Празький Майдан», «Міжнародна асоціація українців «Євромайдан» та ін. [13]. Пріоритетними напрямками діяльності об'єднань були і залишаються координація спільних дій та заходів, інформаційний обмін, а також презентація української меншини у взаємодії з офіційними установами в Чехії.

Важливим кроком діяльності Координаційної ради стала спільна заява від 15 березня 2019 р. до парламенту, уряду, політичних партій та громадськості Чеської Республіки. У заяві йшлося про важливість підтримки України в її боротьбі з російською агресією та про необхідність посилення міжнародного тиску на росію, яка, порушуючи всі міжнародні зобов'язання, уже п'ятий рік веде відкриту збройну агресію проти України. У документі, зокрема, наголошувалося: «Ми, українці Чехії, представники понад 100-тисячної української громади, яка проживає у Чехії, звертаємося до Парламенту, Уряду, Президента, політичних партій та громадськості Чеської Республіки із закликом підтримати Україну у її протистоянні агресії з боку Росії, однозначно виступити проти спроб поставити під сумнів територіальну цілісність України, посилити тиск на Росію, зокрема шляхом посилення економічних санкцій проти кремлівського керівництва з тим, щоб змусити його повернутися в рамки міжнародного права. Чеські українці завжди були і завжди будуть відповідальними членами чеського суспільства, які роблять свій внесок у процвітання Чехії» [14]. Варто зазначити, що від часу заснування Координаційна рада значно розширилася та посилила свій вплив за рахунок долучення нових ГО. Так, на 2023 р. вона об'єднувала 25 громадських організацій українців Чехії, що дає підставу стверджувати про спроби налагодити спільну організаційну діяльність, аби мати більший громадський вплив.

У цілому діяльність ГО є досить різнобічною в контексті допомоги українцям, які виїхали до Чехії унаслідок війни, та спрямована на збір коштів, закупівлю ліків і різноманітних медичних засобів. Вагому допомогу українцям під час війни надають окремі громадські об'єднання. Так, однією з перших, що були започатковані на етапі розбудови відносин незалежної України та Чеської Республіки, стала «Українська ініціатива в Чеській Республіці», заснована в 1994 р. Організація, яка є членом Європейського та Світового конгресів українців, співпрацює з різними установами та неофіційними організаціями не лише в Чехії, а також всебічно підтримує Україну, намагаючись донести до європейської спільноти правдивість у взаємовідносинах України з росією [15]. На сторінках власного видання «Рогоху» розміщується інформація про ситуацію в Україні, історичні матеріали, відомості про спільні заходи, культурні проекти. Ще в 2016 р. «Українська ініціатива» започаткувала проведення курсів адаптації для новоприбулих українців зі Сходу України. Від початку робота була спрямована на ознайомлення переселенців із законодавством ЧР, що регулює перебування іноземців у країні, а також із можливостями працевлаштування та захисту робітників, можливостями започаткування підприємницької діяльності, медичного, соціального страхування, системи оподаткування, отримання освіти в Чехії. Тобто організація допомагала громадянам України, які рятувалися від війни, пристосовуватися до нових умов, налагоджувати повсякденне життя та знайомитися із самою Чехією, її звичаями, історією, культурою й т. ін. [16].

Прикладом співпраці української діаспори з громадянським суспільством Чехії та Словаччини стало об'єднання для збору коштів на допомогу ЗСУ, а також взаємодія лідерів думок та бізнесу. У цьому

контексті важливою є діяльність організації «Українська традиція у Чехії», яка є дочірньою компанією «Української ініціативи в Чехії». У листопаді 2014 р. в Чехії був заснований Український бізнес-клуб, який консолідував навколо себе потужні бізнеси та впливових підприємців. Після лютого 2022 р. ключовим напрямом їхньої діяльності став збір коштів та вирішення цілої низки важливих логістичних, гуманітарних та фінансових питань. Підтримавши ініціативу «Дрон за Україну» разом з Європейським конгресом українців, до другої річниці початку повномасштабного вторгнення було зібрано понад 2,5 млн чеських крон [17].

Міжнародна громадська організація «Українська Європейська перспектива», яка була заснована в 2011 р., уже під час російсько-української війни розгорнула активну діяльність із допомоги українським військовим, цивільним лікарням та військовим шпиталям. Уся допомога надходить безпосередньо до українських бійців, які перебувають на передових рубежах оборони України. Громадська організація допомагає як із лікувальним обладнанням, так і ліками та медичними засобами, які не заборонені для перетину кордону. Також організація надає допомогу людям, які постраждали від війни в Україні та вимушено переселилися до Чехії. Ідеться в тому числі й про емоційну підтримку, яка потребує фахових знань основ психології [18].

Організація та проведення громадських масових акцій, метою яких є привернення уваги до збройного конфлікту на Сході України та анексії Криму, є ще одним напрямом підтримки України. На початку 2017 р. українці Праги доєдналися до Всесвітнього протесту «Зупиніть війну Путіна в Україні». Аналогічні акції солідарності з Україною відбувалися в десятках країн світу, серед яких – Латвія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Болгарія, Ізраїль, США та Австралія [19]. У Чехії активно працюють місцеві осередки міжнародних громадських організацій, що займаються наданням гуманітарної допомоги українським громадянам. Міжнародна організація з міграції (МОМ) здійснює збір та надання інформації про наявні програми та ресурси, спрямовані на допомогу в отриманні продуктових наборів, одягу та інших необхідних речей [20].

Від початку повномасштабного вторгнення активізувалася волонтерська діяльність, до якої долучилися чехи та українці. Невеликі хаби для збору коштів, медикаментів, харчів, одягу організовували окремі люди або цілі родини, тим самим демонструючи власну громадянську позицію [21]. Празькі волонтери з ГО «Допомагаємо Україні разом» активно працювали з військовими та їхніми сім'ями ще від 2015 р., надавши допомогу на 180 тис. грн [22].

Поряд із соціально-гуманітарними та волонтерськими центрами громадських організацій активно діють культурно-мистецькі та освітні товариства українців у Чехії. Одним із найбільш знаних є українське культурне товариство «Родина» (м. Прага) на чолі з Йосипом Климковичем. У 2023 р. зібрані ним кошти були передані на потреби ЗСУ [23]. З-поміж інших громадських організацій варто звернути увагу на створену в 2014 р. «Українську ініціативу Південної Моравії». Від часу заснування представники організації проводили масові акції на підтримку українського Майдану, збирали гуманітарну допомогу для українців на початку військового вторгнення росії, інформували чеське суспільство про актуальну ситуацію в Україні. Значною мірою діяльність організації спрямована на презентацію України та її культури в Чехії з метою збереження українських традицій. Від березня 2022 р. діяльність організації зосередилася навколо Українського центру в Брно, де українці й зараз продовжують отримувати консультативні послуги. Центр став місцем можливості реалізації ідей українських мігрантів у Чехії й залишається простором для творчості та взаємопідтримки [24]. Із метою збереження української культури за ініціативи українського об'єднання «Берегиня» починаючи від 2016 р. у Празі проходить «День вишиванки», який із 2024 р. отримав формат фестивалю. Зібрані кошти організатори передають на підтримку Організації допомоги біженцям [25].

У 2023 р. у Празі була створена «Спілка «Центр», метою діяльності якої стали поширення української культури та взаємна інтеграція українців та чехів, налагодження діалогу між спільнотами, щоб уникати напруженості, яку можуть використовувати опоненти (інші рухи, незацікавлені у підтримці України Чехією). Усі заходи організації спрямовані на поширення презентації української культури в європейському просторі. Як зазначають співзасновники «Спілки», головні засади успішної діяльності всіх громадських об'єднань, що ведуть до перемоги, – це єдність і довіра, об'єднання та координація спільних зусиль для досягнення більш стратегічного рівня [26].

Важливим етапом розширення діяльності українських громад стало підписання між Україною та ЧР спільної Декларації про створення Центру єдності України в Чехії у травні 2025 р. Цей документ є свідченням підтримки української громади в Чехії чеською владою, суспільством та українським урядом. За попередніми домовленостями було визначено, що важливим компонентом взаємодії громадських організацій має стати створення українського хабу в Празі як центру національного життя українців

в ЧР. На початок травня 2025 р. в Чехії перебувало 390 тис. українців зі статусом тимчасового захисту, а загалом у країні проживає близько 600 тис. осіб. Українська громада є найбільш чисельною у країні. Декларації про створення центрів єдності України укладено також з Іспанією, Німеччиною, Францією [27].

Варто зазначити, що діяльність громадських організацій має україноцентричне спрямування, що схвально впливає на формування позитивного іміджу країни у світі та донесення правдивої інформації про Україну. Поряд з тим існує низка викликів, пов'язаних із недостатністю фінансових ресурсів, непорозуміннями між окремими організаціями, впливом російської пропаганди, яка шкодить процесу консолідації організацій, і тому прагнення вибудовувати внутрішню та зовнішню комунікацію є одним із головних завдань перед громадськими об'єднаннями. Ураховуючи високу самоорганізацію українських громад, варто зазначити, що цілеспрямованість українців дає змогу бути самодостатніми активними учасниками соціально-економічного та культурного розвитку чеського суспільства, а взаємодія та підтримка України у війні проти росії – сподіватися на тісну політичну та економічну співпрацю в майбутньому європейському просторі.

Висновки. Отже, громадські об'єднання виконують важливі комунікативні та посередницькі функції, які спряють прискоренню адаптації українських біженців у чеському суспільстві. Ураховуючи багаторічний досвід діяльності та налагоджені зв'язки, українські ГО в Чехії вирішують безліч організаційних питань та адвокатуєть інтереси громадян України, які потребують захисту, перед державними установами Чеської Республіки. Беззаперечно, важливою є роль ГО, окремих родин і чеських українців: бізнесменів, священників, науковців, педагогів, діячів культури у збереженні та розвиткові українського соціокультурного середовища в ЧР. Ця роль значно посилилася від початку російської збройної агресії проти України, унаслідок чого сотні тисяч новоприбулих громадян України постали перед багатьма викликами і потребували підтримки та допомоги в питаннях: правових, побутових, фінансових, гуманітарних та ін.

Не менш важливим аспектом підтримки України є волонтерська діяльність українців Чехії: збори коштів, благодійні внески на зброю та медичне забезпечення сил оборони, організаційна та логістична підтримка надання допомоги тощо. Аналіз діяльності українських громад у Чеській Республіці з надання допомоги співвітчизникам під час російсько-української війни становить окремий сегмент сучасної історії України. Цей напрям дослідження відкриває перспективу осмислення глибинних суспільних змін, зокрема трансформації української ідентичності та становлення громадянської свідомості в умовах воєнного конфлікту та масової міграції.

Таким чином, досвід українських громад за кордоном стає релевантним джерелом для подальшого аналізу транснаціональних практик опору, взаємодії та соціальної згуртованості.

Література:

1. Мотрук С.М. Українці Чехії: історичні традиції, сучасне становище та перспективи етнокультурного розвитку. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. 2012. Т. 22. С. 485–503.
2. Мотрук С.М. Становище українців у Чехії у XX – на початку XXI століть. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія»*. 2004. Вип. 74–76. С. 92–96.
3. Цуп О. Україністика в Чехії. Витоки і сучасні тенденції розвитку. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tsup_Olena/Ukrainistyka_v_Chekhii_vytoky_i_suchasni_tendentsii_rozvytku.pdf?PHPSESSID=s8t3705pu1ih9468rj8hpaq322 (дата звернення: 04.08.2025).
4. Корсак Р.В. Економічне співробітництво України і Чехії (кін. XX – поч. XXI ст.). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія»*. 2005. Вип. 13. С. 177–180.
5. Трошинський В.П., Шевченко А.А. Україна крізь віки. *Українці у світі* / за заг. ред. В. Смолія. Київ: Альтернативи, 1999. Т. 15. 352 с.
6. Мотрук С.М. Історичні традиції та сьогодення української громади в Чехії. *Етнічна історія народів Європи*. 2018. Вип. 56. С. 60–69.
7. Мотрук С.М. Міграція українців до Чеської Республіки в умовах європейських інтеграційних процесів XXI ст. *Європейські історичні студії*. 2020. № 15. С. 61–76. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1312552.pdf> (дата звернення: 10.07.2025).
8. Бачинська М. Українці в Чехії: сучасні реалії та перспективи. *Українські громади за кордоном: нові точки відліку*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 22 квітня 2021 р. Львів, 2021. С. 8–13. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2236/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%86%D1%96%20%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B0%20%20%D0%A7%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D0%BB%D1%8C2021_compressed.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 13.07.2025).

9. Українські громади за кордоном: нові точки відліку. *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції*, м. Львів, 22 квітня 2021 р. Львів, 2021. 158 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2236/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%86%D1%96%20%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B0%20%20%D0%A7%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D0%BB%D1%8C2021_compressed.pdf?sequence=1&isAllowed=y
10. Симпозіум «Співпраця неурядових організацій із місцевими органами влади для адвокації питань українських воєнних мігрантів у країнах Вишеградської групи» / Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків із діаспорою (МІОК) (Україна). 9 грудня 2024 р. URL: <https://vsesvit.miok.lviv.ua/news/103> (дата звернення: 10.04.2025).
11. Як живуть українці в Чехії. URL: <https://migrant.biz.ua/chexiya/zhittya-cz/ukraintsi-v-chekhii.html/amp> (дата звернення: 20.07.2025).
12. Стало відомо, скільки українців проживає у Чехії. 20.08.2024. URL: <https://gromada.cz/2024/08/20/stalo-vidomo-skilky-ukraintsi-v-prozhyvaie-v-chekhii/> (дата звернення: 02.07.2025).
13. Сайт посольства України в Чеській Республіці URL: <https://czechia.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/361-ukrajinci-v-chehiji/5100-sklad-koordinacijnosti-radi-kerivnikiv-ukrajinskykh-organizacij-v-chr> (дата звернення: 02.07.2025).
14. Заява українських організацій у Чехії до 5-ї річниці від початку відкритої збройної агресії росії проти України. 18.03.2019. URL: <https://u-e-p.eu/2019/03/18/zaiava-ukrajinskykh-orhanizacij/> (дата звернення: 04.04.2025).
15. Офіційна сторінка громадської організації «Українська ініціатива в Чеській Республіці». URL: <https://www.ukrajinci.cz/ua/o-nas> (дата звернення: 04.07.2025).
16. Офіційна сторінка часопису для українців у ЧР «Porohy». URL: <https://www.ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy/> (дата звернення: 22.07.2025).
17. Довіра – валюта допомоги: як працює ініціатива «Дрони за Україну». *Porohy*. № 1/2025, рік XXXIII. С. 9–15. URL: <https://www.ukrajinci.cz/files/files/f11457-Porohy-1-2025-web.pdf> (дата звернення: 01.08.2025).
18. Українська Європейська Перспектива (УЄП). URL: <https://u-e-p.eu/> (дата звернення: 05.08.2025).
19. Столиця Чехії долучилася до всесвітнього протесту «Зупиніть війну путіна в Україні». 21.01.2017. URL: <https://u-e-p.eu/2017/01/21/stolicya-chexiyi-doluchilasya-do-vsesvitnogo-protestu-zupinit-vijnu-putina-v-ukrayini/> (дата звернення: 20.06.2025).
20. Гуманітарна допомога громадянам України в Чеській Республіці. URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/gumanitarna-dopomoga-gromadanam-ukraini-v-ces-kij-respublici-10233>. (дата звернення: 02.08.2025).
21. Із Чехії до України – з любов'ю: у кожного маленького українця має бути щасливе дитинство. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/75067/z-chehiji-do-ukrajini--z-ljubovju-v-kozhnogo-malenkogo-ukrajintsyja-maje-buti-shaslive-ditinstvo.html> (дата звернення: 23.07.2025).
22. У Празі на виставці українського мистецтва збираються кошти для АТО. 28.06.2015. URL: <https://u-e-p.eu/2015/06/28/u-prazi-na-vistavci-ukrayinskogo-mistectva-zbirayutsya-koshti-dlya-ato/> (дата звернення: 24.06.2025).
23. Благодійний сольний концерт магістрантів МДУ в Чехії. URL: <https://rodyna.cz/solnyi-kontsert-vocart/> (дата звернення: 24.06.2025).
24. Офіційний сайт організації «Українська ініціатива Південної Моравії». URL: <https://ukrijm.cz/#calendar> (дата звернення: 03.07.2025).
25. Хроніки громади. *Porohy*. №1/2025, рік XXXIII. URL: <https://www.ukrajinci.cz/files/files/f11457-Porohy-1-2025-web.pdf> (дата звернення: 01.08.2025).
26. Пилмачук Т., Баланда О. «Спілка Центр»: головне для перемоги – це єдність і довіра. *Porohy*. № 1/2024, рік XXX. С. 7–15. URL: <https://www.ukrajinci.cz/files/files/f11408-Porohy-1-2024-web.pdf> (дата звернення: 22.07.2025).
27. У Чехії відкриють український Центр єдності: підписано Спільну декларацію між урядами двох країн. 05.05.2025. URL: <https://unity.gov.ua/2025/05/05/u-chehiyi-vidkryut-ukrayinskyj-czentr-yednosti-pidpysano-spilnu-deklaracziyu-mizh-uryadamy-dvoh-krayin/> (дата звернення: 24.07.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.09.2025

Дата публікації: 28.11.2025